

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Corpus Juris Canonici

Gregor <XIII., Papst>

M. DC. LXI. Coloniae Munatianaee, 1661

Ceementinarvm Liber Tertivs.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62953](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62953)

CLEMENTINARVM

LIBER TERTIUS.

DE VITA ET HONESTATE CLERICORVM

TITVLVS PRIMVS.

CAP. I.

Punit clericos conjugatos, & alios personaliter & publicè carnisicum & tabernaculo officium exercentes, qui per diocesanos nominatim & tercio moniti, illud officium non dimittunt, vel dimissum reassumunt. Excitat etiam diocesanos contra illos clericos, qui seculares actus exercent. Joan. And.

Clemens V. in concilio Viennensi.

Diocesani a locorum districtè precipimus, ut clericos carnisicum seu macelliariorum aut tabernaculo officium publicè & personaliter exercentes, nominatim & tercio monent, ut sic ab huiusmodi officiis intra convenientem terminum moneantur ipsorum arbitrio moderandum desistant, & quod ipsa nullo unquam tempore reassumant. Qui si aliter moniti, ab his non desisterint, aut ipsa (ut præmissum est) exerceant, reumpserint quodcumque, conjugati omnino, non conjugati vero in rebus: & si omnino incedant ut laici, in personis privilegium clericale, quamdiu præmissis infuerint, eo ipso amittant. Adversus vero alios clericos negotiorum vel commerciorum secularium, vel officiorum non convenientibus clericis proposito publicè insisteres, vel irrita portantes, sic canonica servare student infirmitas, quoad & ipsi ab excessibus compellantur huiusmodi & ipsi de damnabili circa hæc negligentia nequeant reprehendi.

CAP. II.

Præmissis exordis, punit, prima, clericos beneficiatos, utentes publicè virgata vel partita veste. Secundo, Subdiaconos, & Diaconos. Tertio omnes clericos, utentes publicè cum talibus vestibus portantes. Quarto, insignita dignitatem, personatum, beneficium curatum, & sacrosancti & religiosi publicè portantes talia vestimenta vel insulam. Quinto, punit omnes prædictos, utentes tabardo notabiliter brevi, integri foderato. Sexto, certis caligis clericis interdicit. Joan. And.

Idem.

Quoniam & qui abiectis vestibus proprio congruentibus ordini, alias assumere, & in publico portare rationabili causa cessante presumit, profectum illius ordinis prerogativa se reddit indignum; præfenti constitutione sancimus, quod quicumque clericus virgata vel partita veste publicè uteretur (nisi causa rationabilis subit) si beneficiatus extiterit, per sex menses à perceptione fructuum beneficiorum, quæ obtinet, sit eo ipso suspensus. Si vero beneficiatus non fuerit,

in sacris tamen ordinibus extra sacerdotium constitutus, per idem tempus reddatur eo ipso inhabilis ad ecclesiasticum beneficium obtinendum. Idem in hoc tenentur de clericis aliis vestem talem simul, & totidem publicè deferentibus clericalem. Dignitatem vero personalem seu beneficium aliud obtinentes, cui cura immixta est, si quilibet, quos oportet per decem menses habere certum, motum intrinsecam honestatem ostenderit, & postquam ex causa rationabili) publice infirmatus fuerit, huiusmodi, aut insulam seu pileum a iuramento peremptum in capite: nisi eo ipso beneficium publicè a perceptione fructuum beneficiorum, que obtinet, suspensus per annum. Ceteri vero sacerdotis & religiosi quicumque beneficium ecclesiasticum obtinuerint, sed tales & ceteri qui unquam clericum utentes epilogum seu barbo foderato usque ad ora, & ita brevi, quod vestis inferior notabiliter videatur: epilogum ipsam hactenus clericis & religiosi administrationem habentibus, accendantur intra mensem dare panperibus. Ceteri vero religiosi administrationem non habentes, aut idem tempus illud teneantur suis superioribus allegacione, plus aliquos converteendum. Alioquin beneficium perceptionis, ceteri vero inhabilitatis poena: per sex menses dem tempus se moverint incurrit. Hinc inferimus, quod si quis functioni, ut clericis, præfatum beneficium, caliginos, rubeis, aut vitidibus publicè non utatur.

DE PRÆBENDIS ET DIGNITATIBUS

TITVLVS II.

CAP. I.

Clausula inserta litteris gratiosi super dignitate, quæquam prævidetur mandatur, ut quicumque in ecclesia (si dignitas non fuerit) negligatur, vel per quatuor menses in ecclesia non fuerit: non facit electionem, & non habet in electione, vel in quædam qui per electionem assumunt, & non habet.

a Vide conc. Trid. sess. 22. de refor. c. 1. & Bernardinum Diaz in pra. rim. can. c. 83. b Hanc constitutionem innovat & ampliat conc. Trid. sess. 14. de reform. c. 6.

a Alpitium iureuans. Clemens

Clemens V. in concilio Viterbiensi.

Si dignitatem habenti de alia provideri mandem...

conferri non poterit, cujus collatio ex negligentia ipsius...

CAP. VI.

Adoptus in ecclesia dignitatem habentem prae-bendam...

Idem.

Si iuxta nostri formam mandati canonicum & prae-bendam...

DE CONCESSIONE PRAE-bendae & ecclesiae non vacantis.

TITVLVS III.

CAP. I.

Decretum conditionale ante conditionis eventum non effectus...

Clemens V. in concilio Viterbiensi.

Um b ei, quem in scientia reputamus idoneum, si per inquisitionem...

CAP. III.

Super vacante dignitate, per receptionem alterius, vacante...

Idem.

Plures et obtinens dignitates, aliam dignitatem...

CAP. IV.

Pro praesentibus sibi proprio motu Papa sacentium beneficia...

Idem.

Quod Romanus pontifex de beneficio alicui motu proprio...

CAP. V.

Beneficium impetratum, ad collationem Episcopi, devolutum...

Idem.

De beneficio ad cuiuscunque Episcopi collationem...

De mandatis de providendo vide quod notissimum scriptum...

Nota quod archidiaconatus est dignitas, vide Doffor. in...

DE REBUS ECCLESIAE NON ALIENANDIS. TITVLVS IV. CAP. I.

Religiosus, qui concedit alienam ad vitam vel certum tempus iura, redditus vel possessiones administrationi eius praestitit, suspensus est ab officio, nisi prius concesserit: nec valet concessio, diuis casus excepti h. d. Ioan. And.

Monastriorum, & aliarum administrationum regularium dependendis occurrere cupientes, perceptio prohibemus edito, ne quis religiosus monasterio, prioratu, Ecclesia, seu administrationi cuius praesidens, iura, redditus, aut possessiones ejusdem alieni ad vitam ejus, seu aliud certum tempus, perceptio etiam inde recepta quovis modo concedat: nisi necessitas aut utilitas monasterii, prioratus, ecclesiae aut administrationis huiusmodi hoc expostulat, conventus sui, aut si conventum non habeat, praetati proprii, assensu ad hoc nihilominus accedente. Si quis autem contra hoc fecerit, poenam suspensionis ab officio eo ipso incurrat, nec ex concessione ipsius recipienti, jus aliquod acquiratur. Verum praemissa ad locationes vel etiam redituum aut fructuum venditiones, ad tempus modicum faciendas, declaramus ulatenus non extendi.

Episcopus venire potest ecclesiam alteri, vel loco religioso donare, etiam non vocato vellore, vel defensore, h. d. Ioan. And. Idem.

Si una ecclesia alteri ecclesiae, seu dignitati alicui vel praebendae per Episcopum, suo consentiente capitulo uniat, aut religioso loco donetur, ex eo quod rector ipsius ad hoc vocatus, vel iurabatur, defensor ei sub hoc datus non existit: nequaquam id poterit impugnari. Quod si Episcopus (sui etiam capitulo accedente consensu) mensura sua vel ipsi capitulo aliquam duxerit ecclesiam unendam: hoc irritum esse decernimus & inane, contra quavis consuetudine non obstantem.

DE RERVM PERMVATIONE. TITVLVS V. CAP. VNICVM.

Collatio de beneficii causa permutacione vacantibus facta aliter, quam permittuntur non tenet, h. d. Ioan. And.

Clemens V. in concilio Viennensi. Ne concessione iuris utentibus praesertim circa spiritualibus illadatur, si quis e beneficia ex causa permutacionis, ab aliquibus resignata, aliis, quam ipsi permutare volentibus conferantur, nullius hoc esse volumus firmitatis.

DE TESTAMENTIS ET VLTIMIS VOLUNTARIIS. TITVLVS VI. CAP. VNICVM.

Ordinatio loci rationem exigit a religiosi etiam exempti de testamentorum executionibus, quae gesserunt: et si circa id deliquerint, illi puniuntur.

a. Alia idem. b. Propter expressam huiusmodi verba hoc constituitur ab omnibus lex penam esse servandam in l. 3. c. de legibus Bonifacius de Vitali. c. Al. attestaverit. d. Credi-mur velle servare an conc. Trid. sess. 7. de reform. c. 6. e. sess. 24. de reform. cap. 21. f. 11. g. sess. 21. de reform. c. 9. h. In velle scilicet. etiam in expressis constanter legitur ita: si beneficia ex causa, &c.

Clemens V. in concilio Viennensi. Religiosus etiam exempti, deponitur ad executionem cuiuslibet ultimum voluntatis, cum ipse executionis officium (quod usque non potest nisi a superiori suo petita super hoc licentia de officio suscipere) volentes praesidere materiam delationis Praesentis constitutionis auctoritate frangimus, quod tales etiam si praeterea fungantur officio, locum ubi naris debent reddere, ipsique ordinari ab eorum illi que dolo, fraude seu negligentia de officio executionis officio teneantur exigerentur: Illis, quibus ita deliquisse ceperint, in aliorum exempti poena debita (quocumque non obtineat privilegio) puniuntur.

DE SEPULTVRIS. TITVLVS VII. CAP. I.

Excommunicati sunt etiam exempti, qui in calice non potest de sanctis sepeliri an carceribus tempore mortis, nisi quis scilicet sepeliri excommunicatus potest, penam interdicti, vel inanis sitis incurrit, Ioan. And.

Clemens V. in concilio Viennensi. Quis a, qui propriis temeritate aedificata, non sine contemptu divini cultus, in carceribus interdicti sepeliri non concessis a iure, vel excommunicatos potest, ad nominatum interdictum, vel ad interdictum manifestum sepelire presumunt: decernimus facta excommunicationis sententiae subiacere: a qua nullatenus absolventur, nisi prius ad arbitrium discreti Episcopi capitis per praemissa in iurisdictione interrogati, satisfecerint et buerint competentem: Nullo eis circa praemissa excommunicationis, vel quovis alio privilegio, sub quacumque forma verborum concessio aliquo qualiter suffragante.

Pari, qua titulum vestit, hoc interdictum: Talemque non nore in locis suis liberis sepeliri debet, qui hoc interdictum, sed fuerit aliter iamen, & quibuslibet, ob excommunicationem, vel de quibus aliter non debetur tenentia, quatenus in maiori vult ecclesia parochialis, h. d. Io. And.

Idem in eodem.

Undecimus praedecessor noster aliam illam praemissam promulgavit: quae quia (ut praedictum est) in modum pacis ab auctore ipsius servari non potuit, quominus discordia, pro qua sedente potestate, fomentum non modicum ministravit, nos eam praemissam cessantes, aliam a praesato Bonifacio praesertim, in praesentem et approbante concilio innovamus, obsequium tenorem illius, qui dinoctum esse talis: Bonifacius Episcopus servus servorum Dei, ad perpetuam rei memoriam. Super cathedram praerogative palmarum divinae dispositione clementia constituti: cum multa de rebus, quae in amplum dominum curiae aliam ad nos constituitur, quae torrent, praesertim negotia, quae excitemur inuicem, cogitationibus, quibusdam, vacamus instantius, ac opere huiusmodi, quae diris impatiuntur, ut ad divini nominis & ecclesiae promotionem catholice huius, & proleptum praesertim, praesertim radicibus diluitorum reprobis, & praesertim antiaquibus omnino subduci, qui excommunicationis, ad curiam & reserunt, quae in maiori vult ecclesia parochialis, h. d. Io. And.

a. De interdictis vide Decretum in c. ad hanc, &c. b. Alias, frequentibus, & Al. in maiori vult ecclesia parochialis, h. d. Io. And.

...ceteraque personas, quas ordo clericalis inclu-
dit, pacis tranquillitas vigeat, fervor charitatis ex-
crescat, invaleat concordie unitas, animarum idem
perferat. Scimus enim, & ex evidenti facti col-
loquimus, quod non nisi in pacis tempore bene colitur
pacis auctor: nequioramus, quod diffensiones & scan-
dala gravis alicuius adium preparant, rancores & o-
dia diffundunt, & illicitis moribus ausum praebeat. Ab
idem si quidem inter praelatos & rectores, seu sacerdo-
tes & clericos parochialium ecclesiarum, per diversas
causas provincias constitutas ex una parte, & prae-
dicantem & minorum ordinum fratres, ex altera (pacis a-
uctoritate, favore & zizanias procurante) gravis & periculosa
diffidentia extitit suscitata, super praedicationibus fide-
lium populis faciendis, eorum confessionibus audiendis,
penitentibus injungendis eisdem, & tumulandis defun-
ctorum corporibus, qui apud fratrum ipsorum ecclesias,
sive loca notantur eligere sepulturam. Nos autem
(sui periculis laudabiliter) molestis ferentes incommoda
horum, reducens ad exactam considerationis examinem,
ad omnia peccata clausura sollicitate revolventes, quam-
vis non periculis, quam onusta dispendiis, quamque
diffidentia maerentis conspectu reddatur exorta discordia
diffidentia: Et propterea intendentes paternis sollicitu-
dine huius illam profus evellere, ac omnimode sub-
vertere, nullis unquam futuris temporibus favente. &
Domini iustitiam & grati quoque desiderio cupien-
tes, ut huiusmodi negotium, quod potissimum insidet cor-
di nostro, sine finem salubrem & eulem per Apostoli-
cae auctoritatis studium consequatur, diligenti cum fratribus
vobis de liberatione praehabita super eo, ad honorem
Dati exaltationem catholicae fidei, quietum statum pa-
triam praedicatorum, ac salutis animarum fidelium incre-
mentum: de 4. ipsorum fratrum consilio, auctoritate
Apostolica statum & ordinamus, ut dictorum ordi-
num fratres in ecclesiis & locis eorum, & in plateis
publicis libere valeant clerico & populo prae-
dicare verbum Dei: hora illa duxerit exce-
ptis, in qua locorum praelati praedicare voluerint, vel co-
mitti facere (soleniter praedicti), in qua praedicare vel-
lunt praeterquam in illis de praelatorum ipsorum
auctoritate procedent, ac licentia speciali. In studiis au-
tem parochialibus, ubi testimonium ad clericum ex more fe-
cit de his illis, quibus praedicti solentur confue-
tione etiam mortuorum, & in festis specialibus,
sive peculiaribus eorumdem fratrum, possint eidem fra-
tribus & locis libere praedicare: nisi forte illa hora,
qua solet ad clericum in praedictis locis Dei verbum pro-
ponere. Episcopus vel praelatus superior clericum ad se ge-
neraliter convocare, aut ex aliqua ratione, vel causa
urgente clericum ipsum duceret congregandum. In ec-
clesiis autem parochialibus fratres illi nullatenus aude-
ant, vel debeant praedicare, vel proponere verbum Dei,
nisi habeant praedicti a parochialibus sacerdotibus invi-
tati, sive per licentiam fuerit & obtenta: nisi Episco-
pus vel praelatus superior per eosdem fratres praedicti
mandaret. Statuimus etiam & ordinamus auctorita-
te praedicta ut in singulis civitatibus & diocesis, in qui-
bus loca fratrum ipsorum consistere discernuntur, vel
sunt praedicti & diocesis locis ipsis vicinis, in quibus
huiusmodi non habentur, magistris & priores pro-
vinciales praedicatorum, aut eorum vicarij & genera-
les, & provinciales ministri & custodes minorum or-
dinum praedictorum, ad praesentiam praelatorum eorum

dem locorum se conferant per se vel per fratres, quos
ad hoc idoneos fore putaverint, humiliter petiunt, ut
fratres, qui ad hoc electi fuerint in eorum civitatibus
& diocesis confessiones subditorum suorum confi-
teri sibi voluntium audire libere valeant, & huiusmo-
di confessionibus (prout secundum Deum expedire co-
goverint) penitentias imponere salubres, atque effi-
dem abolitionis beneficium impendere de licentia,
gratia, & beneplacito eorumdem. Ac deinde praefati
magistri, priores, provinciales & ministri ordinum praedictorum,
eligere studeant personas sufficientes, idoneas,
vita probatas, discretas, modestas atque peritas, ad tam
salubre ministerium & officium exequentium: quas
sic ab ipsis electas representent, vel faciant praesentari
praelatis, ut de eorum licentia, gratia, & beneplacito in
civitatibus & diocesis eorumdem, huiusmodi perso-
nae sic electae, confessiones confiteri sibi voluntium au-
diant, imponant penitentias salubres, & beneficium
absolutionis in posterum & impendant, prout superius
est expressum: extra civitates & diocesis, in quibus
fuerint deputatae, per quas eas volumus, & non per
provincias deputari, confessiones nullatenus audire.
Numerus autem personarum assumendarum ad
huiusmodi officium exequentium esse debet, prout & u-
niversitas cleri & populi, ac multitudo vel paucitas ex-
iguerint eorumdem. Et si iidem praelati petant licentiam
confessionum huiusmodi audiendarum concesserint,
illam praefati magistri, ministri, & alii cum gratiarum
recipiant actione, dictaque personae sic electae commis-
sum sibi officium exequantur. Quod si forte iam dicti
praelati quatenus ex dictis fratribus praesentatis eisdem
ad huiusmodi officium nolle habere, vel non du-
derent admittendum: eo amoto vel substracto, loco ipsius
similiter eisdem praesentatis praefatis possit & debeat
alius surrogari. Si vero iidem praelati praefatis fratribus
ad confessiones (ut praemittitur) audiendas electis, hu-
iusmodi exhibere licentiam recuserint: nos ex nunc ip-
sitis, ut confessiones sibi confiteri voluntium libere si-
ceteque audire valeant, & eisdem penitentias impo-
nere salubres, atque eisdem beneficium absolutionis im-
partiri gratiose concedimus, de plenitudine Apostolicae
potestatis. Per huiusmodi autem concessionem nequa-
quam intendimus personis seu fratribus ipsis ad id ta-
liter deputatis, potestatem in hoc impendere amplio-
rem, quam in eo curatis vel parochialibus sacerdotibus
est a iure concessa: nisi forsitan eis ecclesiarum praelati
ubertorem in hac parte gratiam specialiter dicerent
faciendam. Huiusmodi quoque statum & ordinatio-
nibus nostris adscribimus, ut fratres dictorum ordinum in
ecclesiis vel locis suis ubilibet constitutis, liberam (ut
sequitur) habeant sepulturam: videlicet, quod omnes
ad eam recipere valeant, qui sepeliri elegerint in locis
& ecclesiis memoratis. Verum ne parochiales ecclesiae
& ipsarum curati, sive rectores, qui ministrare habent
ecclesiastica sacramenta, quibus noscitur de iure com-
petere, praedicare seu proponere verbum Dei, & confes-
siones audire fidelium, debitis & necessariis beneficiis
defraudentur, cum operarius mercedis exhibitio debeat
tur: auctoritate Apostolica constitutum & ordinamus
eadem, ut dictorum ordinum fratres, de obventionibus
omnibus tam funeralibus, quam quibusvisque & quo-
modocunque relictis, distindte vel indistindte, ad
quoscunque certos vel determinatos usus, de quibus
etiam quanta, sive canonica portio dari, sive exigi non
consequitur, vel non debet de iure: nec non de datis vel

Al. & amorem, &c. b. Al. Satorij, c. Alia
... auctoritate Domini. d. Al. ita: de fratrum ministerio con-
... e. Videt. sicut vobis s. fm. ff. quomodo servitio amitt.
... Al. magister. g. Al. generalis minister.

a. Haec dicta ditiones, in posterum: desunt in antiquioribus
codicibus. b. Al. ita: prout universitas cleri, & populi multi-
tudo, vel paucitas exigerint eorumdem. c. Vide licet petiti. s. i.
ff. de cast. p. l. i. ff. de ali. & ab. leg. Font.
Kkk

quaterunque donatis in morte, seu mortis articulo in infirmitate donatis, vel dantis, de qua deservit, quomodoque directè vel indirectè fratribus ipsi, vel aliis pro eisdem, quartam partem (quam auctoritate Apostolica taxamus, & etiam limitamus) parochialibus sacerdotibus, & ecclesiarum rectoribus, seu curatis largiri integrè teneantur. Facturi & curaturi, quod nec alii, nec alii, à quibus quarta huiusmodi minime deberetur, ad ipsorum fratrum utilitatem vel commodum huiusmodi fiant relicta, aut in eos taliter data vel donata procedant, seu quod in morte, vel ab infirmis huiusmodi dandum vel donandum fratribus ipsis existeret in eorundem dantium vel donantium sanitate, sibi dari vel donari procurent. In quibus per ipsos vitandis eorum intendimus conscientias onerare: ut si (quod abfit) per fratres ipsos dolo vel fraude, quicquam in hac parte agi, fortasse contigerit (præter id, quod eos propterea dictis sacerdotibus, rectoribus, & curatis tenent volumus) etiam disticta ratio in extremi iudicii examine recouatur ab eis. Ultra portionem autem huiusmodi, nihil valeant parochiales, rectores, curati, & prælati exigere supradicti, neque illis dicti fratres amplius impendere sint adificii, neque ad id, à quoquam possint aliquantulum cedere. Nos etenim (ut in cunctis æqualiter & pacificè favente Domino procedatur) universa privilegia, gratias, indulgentias, verbo seu scripto sub quaecunque forma vel expressione, seu conceptione verborum, à nobis vel prædecessoribus nostris Romanis Pontificibus quicunque ordinum prædictorum concessa, necnon consuetudines, conventiones, statuta & pacta in quantum sunt præmissis, vel alicui præmissorum contraria, ea penitus revocamus, vacuumus, cassamus, & irritamus: quinimo cassa, vacua & irrita nunciamus, & decernimus nullius profus existeri simitans. Cæterum universos ecclesiarum prælatos quicunque præminentias, status, vel dignitates existant, & sacerdotes parochiales & curatos, live rectores prædictos, præsentium tenore rogamus & hortamur attente, nihilominusque à eis distictè præcipiendo mandamus, quatenus pro divina & Apostolica sedis reverentia, prædictos ordines & professores eorum habentes affectu benevolè commendatos, fratribus ipsis non se difficiles, graves, duros, aut asperos, sed potius favorabiles, propitios, & benignos, pacique munificentia liberales se fideant exhibere: sic eos in prædicationis officio, & in propositionibus verbi Dei, ac in omnibus aliis supradictis, tanquam cooperatores eorum idoneos, & laborum suorum participes propria benignitate recipiant, ac affectuosè admittere non omittant, ut proinde illis æternæ beatitudinis præmium augetur, & animarum saluti incrementa felicia procurentur. Nec ipsos lateat, quòd si secus ab eis agi fortasse contigerit in hac parte, Apostolica sedis benignitas, que ordines & professores eosdem ubere favore prosequitur, & gerit in visceribus charitatis, contra eos non immerito turbaretur, nec eadem æquanimitè pati posset, quin super hoc provisionis opportune remedium adhiberet: ipsaque nihilominus cælestis indignatio principis, digna pro meritis rependens, cujus obsequia fratrum ipsorum sedulitas curiosa prosequitur, minime præteriret.

DE DECIMIS, PRIMITIIS, ET OBLATIONIBUS. TITVLVS VIII. CAP. I.

a Al. ita: nihilominus eu distictè præcipiendo mandantes. Ecce. b Al. et propositionibus. c In antiquo, etiam in ipsi ad hanc hæc tra verba: primitiis & oblationibus.

¶ Ponit quatuor casus, in quibus religiose personæ, vel ecclesie, circa decimas ad decimas, pro quibus debentur, non desistant curam gerere, vel de aliquo vel aliquibus inter se duas mensuras non ferantur, etiam si ipsæ non administraverint, & in fine. Et talia non habentur per communem. Secundus, tertius, & quartus casus. Ita per Joan. Andr.

Clemens V. in concilio Viennensi. Religiosi a quicunque, qui novitiam ad decimas ecclesie debent ad eam ex decimis legitime non spectantes, appropriare sibi non sumptur, aut ex quibus fraudibus, sive coloribus aliis pare: seu, qui de animalibus familiaribus de præmissis suorum, vel aliorum etiam animalibus ipsorum communi ecclesiarum in pluribus locis emant, emptionibus, venditionibus vel aliis ab ipsis tenendis: seu, qui de illis, quas tradunt aliis excolendis decimas solvi voluerint, permissum, aut prohibentur: nisi post requisitionem, per eos, quorum intererit, super hoc eis facta in præmissis desisterint intra trentem, aut si de his, que contra præmissa usurpare vel retinere persolverint, intra tres menses damnificatis ecclesie, eandem penam sustinentem: sint, & tandem maneat in officio administrationis & beneficiis suis suspensus, donec detulerit & satisfecerit, ut superius est expressum. Quod si religiosi huiusmodi administrationem, vel beneficium non habeant, eo casu, quo alii supradicti, per eosdem ipsentiam excommunicationis incurrant, per satisfactionem condignam nullatenus absolventur, quousque non obstantibus quibuscunque. Cæterum prælati extendi nolimus ad animalia, que per religionem ipsorum donatos seu oblatos tenentur: cum contra illi religionis eisdem cum effectu donentur, aut voluerint se & sua.

CAP. II. De decimis beneficiarum aliorum vicariorum, sive decimarum taxationem, & de moneta currente. Nec ipsi decimas pro paribus distrahant, vel occupant orationibus, & aliis aliis. Joan. Andr. Idem in prima. Beneficium decima cuius fructibus conceditur ad tempus, secundum taxationem loci in quo paribus, in quibus fiet concessio, conceditur, & ad monetam currentem, & communiter ipsi decimas tenent potest, & debet. Nec per collectionem, & inveniunt, vel exactores ipsius decimæ, ecclesiarum callos, lites, & alia ornamenta divinis officiis deputata, ex illis vigiliaris vel distractionis capi vel recipi volumus, nec illius, seu quomodolibet occupari.

DE REGULARIIS ET TRANSEUNTIIS AD RELIGIONEM. TITVLVS IX. CAP. I.

¶ Transgrediamur mendicantiam, etiam si non sint mendicantes, licet administratos habeant, non habent rem capiendo, etiam si alii de capitulo id concedant: nisi licentia, qui possunt administrationem, poveritas, vel officia, eorum recipiant: nec pro se vel alio numerum curam gerant, & curam curam fallant. Illiusmodi pontificem excepimus. Joan. Andr. Clemens V. in concilio Viennensi.

a Vide Conc. Trid. sess. 22 de reform. a. 2. b. Vide Conc. Trid. sess. 22 de reform. a. 2. c. Et per ipsos collectores, & sub-collectores, & an debeant colligere per ipsos, & si possint, & sic, in v. 22.

lato, regulari subiacet disciplina. Et nihilominus si
 forales non corrigatos & aitos, aur capula (ur pra-
 fertur) non siffa portare praesumpserit, siquidem Abbas,
 vel prior non habens Abbatem proprium fuerit, per an-
 num se noverit a beneficiorum collatione suspensus:
 Si vero alius fuerit, ad administrationem, si quam obtinet,
 sit per annum suspensus. Quod si nullum habeat, eo i-
 plo per annum reddatur inhabilis ad administrationem
 & ecclesiasticum beneficium obtinendum. Si qui vero
 eorum venationi aut aucupationi clamose, vel alias, cum
 canibus aut avibus ex proposito interfuerint: iuxta pra-
 missam personarum distinctionem dictarum suspensio-
 nis & inhabilitatis poenas, per biennium ipso facto in-
 currant. Abbate autem vel priore a collatione (ut pra-
 mittitur) beneficiorum suspensus, ad priorem claustralem,
 cum consilio & assensu conventus vel majoris partis i-
 eum, eorumdem beneficiorum collatio deolvatur.

*Providet contra professoentes ad curias principum, vel alias
 vagantes, vel infra septa monasteria arma tenentes. Ioan. And.*

Quia vero nonnulli monachorum ipsorum (sicut ac-
 cepimus) suavi iugo observantiae regularis abjecto, in-
 terdum (proprio relicto monasterio se in eis securi morari
 non posse fingentes, vel alio colore quascio) per curias
 principum evagando discurrunt: & nisi a praelatis
 eorum petita pensio vel subventio assignetur eisdem,
 conspirantes in illos, eisque prodicionem vel alia gra-
 via imponentes, eos capi & incarcerari, ipsorumque mo-
 nasteria comburi procurant, & intendunt monasterio-
 rum ipsorum bona in totum vel a in partem non mo-
 dicam occupare praesumunt: Nos eorum in hac parte
 reprobis ausibus obviare volentes, hoc edicto perpetuo
 prohibemus, ne monachi aut regulares canonici admi-
 nistrationem aliquam non habentes, ad curias principum
 absque speciali praelatorum suorum licentia se conferre
 praesumant. Quod si ut suis praelatis aut monasteriis da-
 mnum aliquod inferant, ad dictas curias se conferre
 praesumpserint, excommunicationis sententiam eos in-
 currere volumus ipso facto. Praelatis eorum districte
 nihilominus injungentes, ut ipsos a praedictarum curia-
 rum accessu & aliis quibuslibet vagationibus & discur-
 su diligenter compescere, ac super hoc non parentes eis-
 dem, severe corrigere non omittat. Praefata quoque
 sententia, monachos infra septa monasteriorum, sine
 licentia Abbatum suorum arma tenentes, decernimus
 subiacere.

Providet circa monachorum solitudines. Ioan. And.

Ad hac praedecessorum nostrorum vestigiis inhzten-
 tes, perpetuo prohibemus edicto, ne monachi singuli
 in singulis sibi commissis administrationibus vel prio-
 ratibus habitare praesumant: Sed si proventus prio-
 ratum seu administrationum huiusmodi duobus fore
 non suppetant, iidem prioratus seu administrationes,
 nisi per Abbates ad sustentationem duorum monasteria
 seddantur, locis aliis vicinioribus, ad eorum monasteria
 pertinentibus, vel ipsorum monasteriorum officis, aut
 inter se invicem, prout erit commodius, eum consilio &
 assensu Abbatum, per locorum ipsorum ordinarios uni-
 anur: Monachis locorum, qui aliis unientur prioribus,
 ad claustrum primitus revocandis, & clericis servitutis i-
 bidem, de locorum ipsorum proventus provisione de-
 bita scienda.

*Providet de priorum etate, & ipsorum sacerdotio, professione,
 & habitacione. Ioan. And.*

Ceterum prioratus conventuales alicui, nisi XXV. an-
 num attigerit: alii vero curam animarum habentes,
 est cura ipsa per seculares habeat Presbyteros exerce-

ri, cuiquam nisi XX. annum peregerit, condone recipere
 aut committi. Qui autem prioratus sibi vel alii de-
 buerint, intra annum comparandum & canonice colla-
 tionis seu commutationis sibi facte de eis & beneficiis
 eorum adeptis, vel intra viginti quatuor mensium
 annum, si ante annum ipsam non convenisset, priora-
 tus eis commissi fuerint, non cessant, se licentia de-
 ditionum promovendi. Quod si (cessante rationabili
 causa) non fecerint, eo ipso nulla etiam monitione pre-
 lata, praedictis prioratibus sint privati: qui ipso anno de
 vice nullatenus conferantur. Sane prioratus illi
 five administratio committantur vel conferantur, nisi
 si, nisi expresse professus fuerit ordinem monasterii
 neque prioratus aut administrationes extra monasteria
 obtinentes, permittantur in monasteriis, sicut in
 ipsis prioratibus seu administrationibus (quod
 non obstante consuetudine) resideat: nisi ea ratione
 vel alia causa rationali ad tempus forte ab huiusmodi
 residentia excusentur.

*Providet de monachorum ordinatu & ipsorum habitacione.
 And.*

Ad ampliationem autem cultus Dei, & salutem
 quod monachi quilibet ad monitionem Abbatis de
 ciam ad omnes ordines sacros (exaltatione officii
 gitima) promoveri. Rursus in ipsis monasteriis
 di in scientia, via opportuna non desit, ut singulis
 rum monasteriis, quibus ad hoc suppetunt facultates,
 nem teneatur magister, qui eos in primariis literarum
 fruat diligenter.

*Confirmat & innovat decretum super lectis, factis ad mon-
 fterium & cap. In singulis, h. d. Ioan. And.*

Praemissa igitur omnia & ea nihilominus, cum
 recordationis Innocentii Papa quatuor praedictis
 ster, circa statum monachorum ipsorum per beati-
 cultu observantiae regularis, quod aliter communi-
 abdicacionem proprietatis, sicutum, & eorum cano-
 ac de earum capitulis de tunc in tunc in
 dis, & etiam quo ad quolibet alia statuta, quae contra in-
 novamus & approbamus expresse: volumus & tenemus
 firmiter observari.

CAP. II.

*Moniales, quae nulli subiant nisi Papa, & omnes Prae-
 ordinarios, & alia exempta per sui praelatos vel alios
 visitari. Et prout in operum personarum ipsarum
 bencium, h. d. Ioan. And.*

Idem in eodem.

Attendentes, quod ubi gubernatione
 ne concernitur, cessat, ut religio necesse
 videndum censuimus esse precipio, ne per contrarium
 huiusmodi in iis, quae se Chastio voto celebri
 huiusmodi, quae quam repertur incongruum, quod
 tatis ponat honestatis gloriis maculam, & dicitur
 anto possit offendere maiestatem. Hoc nos
 probante concilio duximus statuendum, ut supra
 nialium monasteria per ordinarios, exempta
 quae ita sedi Apostolice, quod nulli alii subdici
 Apostolica: non exempta vero ordinata, extra
 ac exempta alia per alios, quibus libere extra
 lis debeat visitari. Visitatores autem huiusmodi
 licitudinis studium diligenter inspiciant, ut
 ipsae, quarum nonnullas dolentes ad visitationem
 scriptis excedere panis sericis, vitiorum sollicitudo
 scandalicis, comatis & comitis criminibus, & extra
 gatis capitulis non urantur: non clericali
 secularium prosequantur, non de modis per
 plateas incedant, aut vulgarem illis
 cant, easque solentia regulari ab infidelibus
 buslibet & mundi huiusmodi, ac inducantur

a. Alia: vel in parte non modica. b. Vide l. quisquis. C.
 ad leg. Jul. mox. & in And. in e. in panis de reg. iur. lib. 6.

a. Vide eum. Unde ff. de reg. iur. l. 1.

impedendum in monasteriis suis devotum & debi-
 tum Domino famulatum. Ad quae omnia observanda
 praesentibus eisdem (non obstantibus exemptionibus &
 privilegiis quibuscunque, quibus tamen quomodolibet no-
 nis praedictum generari) per illos, de quibus supra
 dictum est, compelli jubemus remediis opportunis. Sta-
 tutum est, ut quavis ad regimen abbatiarum af-
 fectus in monasteriis, in quibus Abbatibus sunt solite
 benedicti, contra amicitiam confirmationis tempore com-
 munitatis a minoribus benedictionis suscipiant: alio-
 quin a iure suo (nisi subit causa rationabilis) prius
 decesserint cedere: per illos, ad quos id pertinet pro-
 motio de abbatibus monasteriis ipsis canonicè facienda.
 Item quod si mulieres, quae vulgo dicuntur canonicæ
 mulieres, & ut seculares canonice vitam ducunt, non re-
 nunciant proprio, nec professionem aliquam facien-
 tes, per locorum ordinarios, si exemptæ non fuerint, sive
 a iure exemptæ fuerint, Apostolica auctoritate præcipi-
 entur. Per hoc tamen non intendentes earum sta-
 tutum, regulam, seu ordinem approbare. Ipsas autem vi-
 ciatas potius duobus, & petitionis duabus sine eccle-
 siasticis, viris aliis honestis, & maritis præci-
 piuntur, ea quam visitatione facient inquisitione fore-
 mantes. Si qui vero visitatores ipsos in praemissis im-
 pedire præsumpserint, seu aliquo præmissorum (nisi
 rationabili causa) ipso facto excommunicationis ten-
 dentem incurrant, nisi prius, & statim, &
 postmodum quibuslibet in contrarium minime va-

eo ipso quod secus egerint, se noverint incursum, si-
 stentibus inhiabemus, ne mulieres aliquas praedictum sta-
 tutum (sive praemissorum) locum assumptum sectantes, abt
 ipsum de novo sortitam assumentes quomodocunque
 admittant: ipsis super eo factatis vel assumendo præ-
 sentes ullo modo consilium, auxilium, vel favorem,
 nullo contra praemissa privilegio valituro. Sanè præ
 praedicta prohibere nequaquam intendimus, quia si fue-
 rint fideles aliquæ mulieres, quæ promissa continentia,
 vel etiam non promissa, honestè in suis conversantibus ho-
 spiritis, penitentiam agere voluerint, & virtutum Dô-
 mino in humilitatis spiritu deservire, hoc eisdem liceat,
 prout a Domino ipsis inspirabit.

CAP. II.

Tenens constitutionis causam, statuit hospitalia reformari per
 collatas ipsorum, & ego rectores eorum ad conservandam locorum
 & suorum iurium: & ad hospitalitatem tendendam: statuit per
 locorum ordinarios, suppleri defectum vel negligentiam collatorum,
 etiam circa exempta. Ioan. Andr.

Idem.
 Quis contingit interdum, quod Xenodochiorum,
 Leprosariorum, elemosinariarum, seu hospitalium
 rectorum, locorum ipsorum cura postposita, bona, res &
 iura ipsorum interdum ab occupatorum, & usurpatorum
 manibus excutere negligunt: quinimò ea collabi & de-
 perdi, domus & aedificia ruinis deformari permittunt,
 & non attento, quod loca ipsa ad hoc fundata, & fide-
 litum erogationibus dotata fuerint, ut pauperes, infe-
 liquæ lepra recipientur inibi, & ex proventibus sus-
 tententur illorum, id renuunt inhumaniter facere,
 proventus eisdem in usus suos damnabiliter conver-
 tentes: quæ tamen ea, quæ ad certum usum largi-
 tione sunt destinata fidelium, ad illum debeant non ad
 alium (salva quidem sedis Apostolicæ auctoritate) con-
 verti: Nos incuriam & abusum huiusmodi detestan-
 tes, hoc sacro concilio approbante sancimus: ut si, ad
 quos id de iure vel statuto in ipsorum fundatione lo-
 corum appolito, aut ex consuetudine præscripta legiti-
 me, vel privilegio sedis Apostolicæ pertinet, loca ipsa in-
 deant in praedictis omnibus salubriter reformare, ac oc-
 cupata, deperdita, & alienata indebitè in statum reduci
 debitum fideant, & ad ipsarum miserabilium persona-
 rum receptionem & sustentationem debitam, iuxta fa-
 cultates & proventus locorum ipsorum rectorum, juxta
 dictos compellere non omittant. In quo, si forte commi-
 serint negligentiam vel defectum, ordinariis locorum
 injungimus, ut etiam pia loca praedicta exemptionis
 privilegio munita consistant, per se ipsos vel alios im-
 plectant omnia praemissa & singula, & rectorum eorundem
 utique non exemptos, propriis: exemptos vero & alios
 privilegatos, Apostolica ad id auctoritate compellant.
 Contradictores cuiuscunque status aut conditionis exi-
 stant, ac praesentes eisdem circa praemissa consilium, au-
 xilium, vel favorem, per consuram ecclesiasticam & aliis
 iuris remediis compellendo: nullum tamen per hoc ex-
 ceptionibus seu privilegiis ipsis, quoad alia, præjudici-
 um generando.

Tractata hospitalia in beneficium non concedi, nisi in Anobis
 casibus, & reprobata contrariam consuetudinem, submissis, qua-
 le esse debeant, quibus administratio ipsa committitur, & de ipso-
 rum iuramento, inventario & ratione reddenda: & decretum ap-
 penit. Ioan. Andr.

Ut autem praemissa promptius observentur, nullus
 ex locis ipsis secularibus clericis in beneficium confere-
 rat, etiam si de consuetudine (quam reprobamus pe-

DE RELIGIOSIS DOMIBUS, UT
Episcopo sint subiectæ.

TITVLVS XI.
CAP. I.

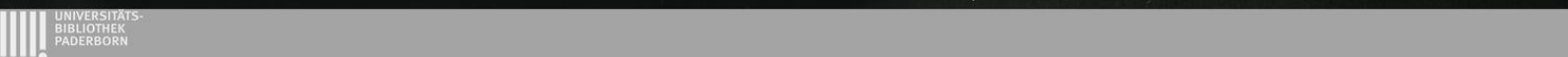
Ad hunc statum beguniarum sectantes, & de novo assumentes,
 ut in hoc dante consilio vel favore, ipso facto sunt ex-
 communicationis: statim canonice penitentibus per hoc non interdictum
 canonice Paulum.

Clemens V. in Concilio Viennensi.

Um de quibusdam mulieribus, begunibus vul-
 giter nuncupatis (quæ cum nulli promittant
 obedientiam, nec propriis renunciant, neque
 possunt aliquam regulam approbatam, religio-
 samque existunt: quæquam habitum, religio-
 sum, detestant, & adhaerent religionis aliqui-
 bus, ad quos specialiter tractatur affectio eandem.)
 nihil sit digna relatione inhumanam, existerit, quod
 cum aliquæ, quasi perducit in mentis insaniam, de
 sacra Trinitate ac divina essentia disputent & prædi-
 cant, ac sacra fidei articulos & ecclesiastica sacramenta
 opinionibus catholice fidei contrarias introducant, &
 ipsas super his decipientes, simplices, eos in errores
 ducunt, aliisque quamplura periculum ani-
 marum patientia e sub quodam velamine sanctitatis
 loquunt, & committunt: Nos tam ex his, quam ex aliis
 ipsarum opinionibus sinistra frequenter auditis, eas me-
 suspectas habentes, statum eandem sacro appro-
 bate concilio perpetuo duximus prohibendum, & a
 ecclesiis penitus abolendum: eisdem & aliis mulie-
 ribus quibuscunque, sub poena excommunicationis, quam
 ipsarum facientes incurere, volumus ipso facto,
 quæcunque expresse, ne statum huiusmodi, dudum for-
 matus ipsi assumpserint, quoquo modo, cessent ut citius,
 peritum aliquatenus de novo assumant. Praedictis ve-
 ro, quos eadem mulieres in huiusmodi be-
 neficia statui foverit, & ad ipsum suscipiendum induci-
 derunt, sub simili excommunicationis poena, quam

Ad hunc statum beguniarum sectantes, & de novo assumentes, ut in hoc dante consilio vel favore, ipso facto sunt excommunicationis: statim canonice penitentibus per hoc non interdictum canonice Paulum.

Ad hunc statum beguniarum sectantes, & de novo assumentes, ut in hoc dante consilio vel favore, ipso facto sunt excommunicationis: statim canonice penitentibus per hoc non interdictum canonice Paulum.

nitus hinc fuerit observatum, nisi in illorum fundatione fecus constitutum fuerit, seu per electionem sui de rectoris locis huiusmodi providendum. Sed eorum gubernatio viris providis, idoneis, & boni testimonii committatur, qui sciant, velint, & valeant, loca ipsa, bona eorum, ac iura utiliter regere, & eorum proventus & redditus in personarum usum miserabilium fideliter dispensare, & quos in usus alios bona predicta convertere praesumptio verisimilis non existat: in quibus sub obtestatione divini iudicii illorum, ad quos dictorum locorum commissio pertinet, conscientias oneramus. Illi etiam, quibus dictorum locorum gubernatio seu administratio committitur, ad instar tutorum & curatorum iuramentum praestare, ac de locorum ipsorum bonis inventaria ^a conscribere, & ordinariis seu aliis, quibus subfuerit loca huiusmodi, vel deputandis ab eis, & amnis singularis de administratione sua teneantur reddere rationem. Quod si fecus a quoquam fuerit attentatum ipsam carere decernimus omnino robore firmatis.

De locis constitutionem non extendi ad hospitalia religioforum vel militarium ordinum. h. d.

Praemissa verò ad hospitalia militarium ordinum, aut religioforum etiam aliorum extendi minimè volumus: quorum tamen hospitalium rectoribus in sancta obedientiae virtute mandamus, ut in illis secundum suorum ordinum instituta & antiquas observantias providere pauperibus, & hospitalitatem debitam in illis tenere procurant: ad quod per superiores eorum archidiaconi, & districtione cogantur, statuta aut consuetudinibus quibuslibet non obstantibus in praemissis.

Consuetudo antiqua consuetudines talium locorum, circa divina officia & sacramenta. Ioan. And.

Ceterum nostrae intentionis existit, quod si qua sint hospitalia, altaria, vel altaria, & coemeterium ab antiquo habentia, & Presbyteros celebrantes & sacramenta ecclesiastica pauperibus ministrantes, seu hi parochiales rectores consueverint in illis exercere praemissa, antiqua consuetudo servetur, quoad exercenda & ministranda spiritualia supradicta.

DE IVRE PATRONATVS.

TITVLVS XII.

CAP. I.

Si praesentatus ad ecclesiam per patrono ecclesiasticis, in quibus ipsi non consueverint omnia onera supportare, non adhibetur intra terminum competentem congrua portio, dicitur tamen eam assignare debent. Quod licet non habet, quando onera sunt per patronos supportanda. h. d. Ioan. And.

Clemens V. in concilio Viennensi.

V constitutio, quae ad ecclesiam aliquam quemvis etiam ad exemptionem praesentationem admitti consuetudine non obstante contraria prohibet, nisi praesentato de proventibus eiusdem ecclesiae, talis coram dioecetano portio fuerit assignata, unde iura possit Episcopalia solvere, & sustentationem habere congruam, sicut expedit observetur, ipsam declarare, ac ad quaedam adjicere consilia huiusmodi facti concilii approbatione providimus. Dioecetanus sub obtestatione divini iudicii districtius inhibentes, ne praesentatum aliquem per quamcumque personam ecclesiasticam jus praesentandi ad ecclesiam aliquam habentem admittant, nisi intra certum terminum competentem, per dioecetanos & ipsos praesentantibus praefigendum, ipsi praesentato fuerit coram eis (ut praecri-

a al. inventarium. b al. ecclesiastica. c al. ista: in illis paribus. &c. d In antiquioribus codicibus constantiter legitur ista: neci quaedam, &c. e al. Episcopos.

butar ^a) congruus de proventibus ecclesiae praesentationi assignare negligere, ne factum esse, noceat praesentato, statimus, ut eorum demerita beneat praesentatum (suscipiat) canonice adhiberi, & in poenam praesentationem ad praesentatum ipsos potestas assignationis huiusmodi excoisimus, quibus autem dioecetanus eidem, sub ipsa obtestatione divini iudicii, ipsorumque conscientiarum oneratur, quod moderationem portionis b ipsius debet, nec odio vel favore, vel alias in pluri vel minor illam scienter excedant. Sane in praesentatum vel aliorum, tam regularium, quam secularium locorum praesentatis, in quibus religiosi vel alii, ad quos praesentationem pertinere noscuntur, praedicta consueverint observari, praemissa nullatenus observentur: sed in omnia, quae ecclesiarum ipsarum personis, praesentatis, aut vicariis incumbunt, si dictis ecclesiis praesentatis, religio & alii supradicti plene subire, ac praesentatos, seu vicarios ipsos decenter tractare, necnon sustentationem eis praestare sufficientem & congruam teneantur. Ad quae omnia integraliter adimplenda, praesentatum ad observationem debitam adhibere praesentatum in casu alio (ut praemissum) scienter, religiosos praedictos, & alios quolibet ad dioecetanos, & ecclesiasticam volumus censuram compelli. Non obstantibus exemptionibus, vel aliis quibuslibet, consueverint, consuetudinibus, vel statutis, quae circa praesentatum, eorum aliquid religiosi ipsi aut alii, in praemissis suffragari.

CAP. II.

In plures haeredes vitae ex pluribus patronis unum vel plures per scriptas. h. d. Ioan. And.

Idem.

Plures e ab uno ex patronis ecclesiae rectores, vocem duntaxat unius habeant, ut in concilio Viennensi rectoris. Et ut facilius provisione ecclesiae, conventibus reparentur, patronos ipsos ante praesentandum convenire, de rectore ab eis electo, & praesentando: Quibus etiam ex eadem causa praesentandum, ut plures ad vacantem ecclesiam praesentandum praesentare personas, quod una ex eis eligi praesentatum valeat & admitti.

DE CENSIVS, EXACTIONIBVS, & PROCURATIONIBVS.

TITVLVS XIII.

CAP. I.

Religiosi subire tenentur onera, quae excommunicatis in concilio Viennensi ante hoc Concilium acquisita: nisi privilegio, exemptio, vel iusta causa iuventur: quae privilegia vel exemptio non sunt ecclesiae post Concilium acquirenda. h. d. Ioan. And.

Clemens V. in Concilio Viennensi.

Cum sit naturae consensum, illos non tenentur onera, qui rerum commoda complectuntur, in perpetuum valitura constitutione canonum, ut religiosi quicumque pro non tenentur & ecclesiae, quae ad eos, quocumque sine titulo devoti, praesentantibus gatorum sedis Apostolicae, ac iura Episcopalia, praestari pro ipsis, antequam ad eos perventum, praesentatis promptè solvere studeant, nisi fortis sedis Apostolicae privilegio, exemptione, vel alia causa legitime valeant excusare. Privilegia verò, seu exemptio huiusmodi ad monasteria, seu ecclesias, quae ad eos obtestatione contingit, in posterum volumus non extendi.

a al. Praemissis. b al. personis. c Decretalis Lambertini, de iure patron. art. 2. q. 1. par. 1. num. 1.

CAP. II.

Præter quodam gravamina, quæ prælati exercebant exempli...

Idem. In a. notandum (quod dolentes referimus) pervenit...

Idem. Nec compositionem potuerunt exigunt & extorquent: & ceteros ipsos...

Idem. Prælati, ad quos spectat curatio, & illa negligentius, Superior...

Idem. Ravi & nimis turbatione movetur, quod ex nonnullorum...

Idem. Nota quod res clericorum gaudent eodem privilegio quo res...

Idem. Nota quod res clericorum gaudent eodem privilegio quo res...

abfincant, si Dei & Apostolica sedis indignationem voluerint evitare.

CAP. III.

Dimofani, quibus hoc constat, alios qui exigendo à clericis...

Idem in eodem.

Prælati à constitutione jubentur, ut locorum decelani contra eos...

DE CELEBRATIONE MISSARVM & aliis divinis officijs.

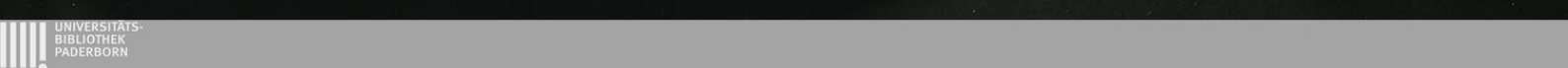
TITVLVS XIV.

CAP. I.

Prælati, ad quos spectat curatio, & illa negligentius, Superior...

Ravi & nimis turbatione movetur, quod ex nonnullorum rectorum negligentia...

Nota quod res clericorum gaudent eodem privilegio quo res clericorum...

seri prohibentes, sanemus, ut illi ad quos id pertinet, & in eorum, si utique exempti non sint, negligentiam vel defectum, locorum ordinari: si vero exempti fuerint, aut alias circa hoc privilegiati, superiores ipsorum (omni negligentia vel incuria penitus relegata) circa reformanda praemissa, & eorum singula corrigenda, nec non ut in cathedralibus, regularibus, & collegiis ecclesiarum horis debitis devote psallatur: in aliis vero convenienter & debite celebretur divinum & diurnum & nocturnum officium, si Dei sollicitam curent diligentiam adhibere: contrafactores per censuram ecclesiasticam (dummodo ad eos illam exercere pertinet) aliisque opportunis remediis compescendo, facientes prout ad eos spectat in his & aliis quae ad divinum cultum, & motum reformationem pertinent, ac ecclesiarum & coemeteriorum respectu honestatem, sacrorum statuta canonum, ad quae scienda diligens curent adhibere studium, iustitiamque observari.

CAP. II.

Clerici etiam religiosi, domestici, commensales Cardinalium vel Episcoporum, se possunt illi in divinis officii cooptare. h. d. Io. And. Idem in eadem.

Dignum prorsus & congruum arbitantes, quod clerici tam religiosi, quam alii Cardinalium sacrosanctae Romanae ecclesiae, ac quorumcunque Pontificum, gratiam & communionem Apostolicae sedis habentium, commensales domestici se possint ipsi in divinis officiis cooptare, ut illud, quod fidei Cardinales, seu Pontifices dicunt, officium licite dicere valeant: Nec ad dicendum aliquid aliud teneantur, sacri approbatione contenti indulgemus.

DE BAPTISMO. ET EIVS effectu.

TITVLVS XV. CAP. I.

In fontibus ecclesiarum, non in privatis domibus, debet baptisma concedi: duos casus excepti, & transgressores punire praecipit. Io. And. Clemens V. In Concilio Vienensi.

Presenti & prohibemus edicto, ne quis de cetero in aulis vel cameris, aut aliis privatis domibus, sed duntaxat in ecclesiis, in quibus sunt ad hoc fontes specialiter deputati, aliquos (nisi Regum vel Principum, quibus valeat in hoc casu deferri, liberi extiterint, aut talis necessitas emerit, propter quam nequeat ad ecclesiam absque periculo propter hoc accessus haberi) audeat baptizare. Qui autem secus praesumpserit, aut suam in hoc praesentium exhibuerit, taliter per Episcopum suum castigetur, quod alii attentare similia non presumant.

DE RELIQUIIS ET VENERATIONE sanctorum.

TITVLVS XVI. CAP. I.

Festum corporis Christi celebrari debet feria quinta, post octavam Pentecostes, & certa indulgentia conceduntur in iis, qui in festo, vel in octavam officio vel horis intererunt. h. d. Ioan. And. Clemens V. in concilio Vienensi.

Si Dominum in sanctis eius laudare iubemur, dignum profecto, iustum & salutare nobis existit, ut sibi, in sui quo nos quotidie spiritaliter reficit memoriam corporis, laudes festiva venerationis, & gratias referamus. Hac igitur consideratione inducitur, con-

suetudinem ad bonae memoriae Vibiano Papa quondam decessore nostro super hoc editam, de huiusmodi consilio distincte praecipimus observari: cuius nos sequitur in hac verba: Urbani Episcopos, servos servorum Dei, venerabilibus fratribus Praedictis Archiepiscopo pis. Episcopis & aliis ecclesiarum praedictarum Transitus de hoc a mundo ad patrem salutariter transferret, Dominus Iesus Christus, cum tempore festivitatis inflaret, sumpta coena, in memoriam nostrae salutis inquit sumnum & magnificum sui corporis & sanguinis sacramentum, corpus in cibum & sanguinem in potulum tribuendo. Nam quoties haec praesentia manducamus, & calicem bibimus, mortem Domini commemoramus. In institutione quidem huius sacramenti non reperitur stolis, Hoc facite in meam commemorationem, in praecipuum & insigne memoriae sui amoris causa, quod nos dilexit, esse nobis hoc praesentium & veteris sacramentum: memoriae, inquam, mirabilis operum, delectabile suave, utilissimum, ac super cetera preciosum, in quo innovata sunt signa & miracula memoriae, in quo habetur omne delectamentum, delectatio saporis suavitas, ipsaque dulcedo Domini deponitur, in quo utique vixit suffragium, consequentem delectationem. Hoc est memoriale dulcissimum, memoriae inest nobis, & memoriale salvissimum, in quo vultus pietatis nostrae recensentis memoriam, in quo in vultu retrahimur, & in bono confortamur, & ad vitam in gratiam proficimus invocemur, in quo vultus proficimus ipsius corporali praesentia saluberrima, in quo vultus, quod enim memoriam operum, spiritum nobis complectimur: sed non propter hoc vultus operum praesentiam obtinemus: in hac vero sacramentali commemoratione Iesus Christus per se hoc vultus operum, in propria vero substantia est socium. Hic censurus enim in coelum dixit Apostolus de eorum praesentibus, Ecce ego vobiscum sum omni hora deus vultus operum, confortans, quod remaneret & esset cum eis, etiam praesentia corporali. O digna & mirabilia sacramentalis memoria! in qua mortem nostram vultus operum, nostrumque interitum interitum, vultus operum vultus operum ligno crucis affixum, fructum nobis immensum salutis. Hac est commemoratio gloriosae, quae vultus operum animos replet gaudio salutari, & cum infirmis vultus operum devotionis lacrimas subministrat. Ex huiusmodi vultus operum nostram memorando liberationem, de vultus operum passionem dominicam, per quam liberati sumus, vultus operum lacrimas continemus. In hac itaque commemoratione ad sunt nobis suspiria quodammodo, & lacrimae: quia & in ea congaudentur lacrimarum, & lacrimarum devotum gaudentes, terra lacrimarum, & lacrimarum lacrimarum: cum & cogitationi persufum gaudio, dulces per oculum illarum vultus operum divini amoris immensus, divini pietatis vultus operum dantia, divina abundantia largitur, & delectationem Dominus omnia, quae sub eorum pedibus vultus operum principatum. Ex huiusmodi etiam vultus operum nobilitat & sublimat hominis dignitatem. Admiratorum namque sunt omnes in ministerium, vultus operum eos qui haereditatem salutis capunt delectationem. Ex huiusmodi vultus operum copiosa fuerit erga nos quae vultus operum, vultus operum adhuc ipse in nobis suam exuberantiam vultus operum cunctis liberalitate monstrare, semet ipsam vultus operum bant, & transcendens omnem plenitudinem vultus operum omnem modum dilectionis excedens, vultus operum bant. O singularis & admiranda liberalitas, vultus operum.

a. Al. ita: divinum officium pariter & nocturnum. b. Conferimus tradita per G. Doyon. par. 3. q. 93. art. 3. c. In antiquioribus codicibus desit dicitur, nec. & P. 10. li. ff. quod nec. cas. & gloss. in li. 2. in quibus cas. nec. dicitur. d. Al. superationem.

241
 venit indomum, & datum est idem penitus cum dato.
 Quam larga & prodiga largitas, cum tribuit quis
 pignus. Desideratur nobis se in pabulum, ut quia per
 mentem homo corruerat, & per cibum ipse relevare-
 tur ad vitam: crederet homo per cibum ligni mortife-
 rum, relevatus est homo per cibum ligni vitalis. In
 illo peccandi eia mortis, in isto peccandi vite alimen-
 tum. Illius eia meruit infamiam, istius gustus intulit
 famam: gustus facit vitia, & gustus sanat vitia. Vide,
 quia unde vitium est ortum; prodiit & medela: & un-
 de mors subit, eade vita evenit. De illo siquidem
 galus dicitur: Quisquid die comederis, morte mori-
 turus. De illo vero legitur: Si quis comederit ex hoc
 pane, vivet in eternum. Hic est cibus, qui plene refi-
 cit, verum dicitur, summeque impingat: non corpus sed
 cor, non carum sed animum, non ventrem sed men-
 tem. Homini ergo, qui spirituali alimonia indigebat,
 Salutor ipse miserator, de nobilitate & potentia hu-
 jus mundi alimento pro anima refectioe pia disposi-
 tioe providit. Deens quoque liberalitas exiit, & a
 contentis operatio pietatis, ut verbum Dei eternum,
 quod rationabilis creatura cibus est & refectio, factum
 est, & rationabilis creaturae carni & corpori, homini
 videlicet, in eduliam largiretur: panem enim Ange-
 lum manducavit homo, & ideo Salvator ait: Caro
 mea est cibus. Hic panis sumitur, sed vere non con-
 sumitur: manducatur, sed non transmutatur: quia in
 seipsum minime transformatur, sed si dignè recipitur,
 fit recipientis conformatur. O excellentissimum sacra-
 mentum! O adorandum, venerandum, colendum, glo-
 rificandum, precipue magnificandum laudibus, dignis
 precibus exaltandum, cunctis honorandum studiis,
 devotis prosequendum obsequiis & sinceris menti-
 bus retinendum. O memoriale nobilissimum in tumis
 commendandum precordis, firmiter animo alligan-
 dum, diligenter reservandum in cordis utero & medi-
 tatione, ac celebratione sedula recitandum. Hujus
 memorialis continentiam debemus celebrare memori-
 am, ut illius cuius ipsam fore memoriale cognoscimus, sem-
 per memores existamus: quia cuius donum vel munus
 frequenter aspicitur, hujus memoria strictius retinetur.
 Licet igitur hoc memoriale sacramentum in quo-
 tidiana missarum sollempnitate frequentetur, conveniens
 tamen subtrahatur, & dignum, ut de ipso semel fal-
 temus anno, ad confundendam specialiter heretico-
 rum perfidiam & infamiam, memoria sollempniter & ve-
 nerabiliter habetur. In die namque octavo Domini, quo
 ipse Christus hoc instituit sacramentum, universa
 ecclesia pro penitentium reconciliatione, sacri con-
 scriptione chrismatis, adimpletionis mandati, circa lo-
 cutum pedum & alius, quam plurimum occupata, ple-
 ne vacare non potest celebrationi hujus maximi sacra-
 menti. Hoc enim circa sanctos, quos per anni circuli
 venturum, ipsa observat ecclesia, ut (quamvis in
 mensis & mensis, ac aliis etiam ipsorum memoriis se-
 pte renovemus) nihilominus tamen ipsorum natali-
 bus certis diebus per annum sollempniter recolat, festa
 pro hoc eisdem diebus specialia celebrando. Et quia
 missa facta circa solennitatis debitum aliquid per ne-
 cessitatem aut rei familiaritatem occupationem, aut alias
 rationes fragilitate omittitur: statuit ipsa mater ec-
 clesia centum diem, in qua generaliter omnium san-
 ctorum commemoratio fieret, ut in hac ipsorum cele-
 bratione communi, quicquid in propriis ipsorum fe-
 derationibus, omnium existeret, solveretur. Potissi-

me igitur exequendum est erga hoc vivificum sacra-
 mentum corporis & sanguinis Iesu Christi, qui est san-
 ctorum omnium gloria & corona, ut festivitatem ac ce-
 lebritatem praefulgentem specialiter, quatenus in eo, quod in
 aliis missarum officiis circa sollempnitatem est forsitan
 praetermissum, devota diligentia supplicetur, & fideles
 (solvitate ipsa insistant) infra se praeterita memorantes,
 ad quod in ipsis missarum sollempnibus, secularibus forsitan
 agendis impliciti, aut alias ex negligentia vel fragilitate
 humana minus plene gesserunt, tunc attentè in humili-
 tate spiritibus & animi puritate restantur. Intelleximus
 autem olim, dum in minori officio officio confiteri,
 quod fuerat quibusdam catholicis divinitus revelatum,
 festam huiusmodi generaliter in ecclesia celebrandum.
 Nos itaque ad corroborationem & exaltationem catho-
 licæ fidei, dignè ac rationabiliter duximus statuendum,
 ut de tanto sacramento, praeter quotidianam memori-
 am, quam de ipso facit ecclesia, & sollempniter & specialior
 annuatim memoria celebraretur: certum ad hoc desi-
 gnantes & deservientes diem: videlicet, feriam quin-
 tam proximam, post octavam Pentecostes: ut in ipsa
 quinta feria devote turba fidelium propter hoc ad ec-
 clesias affectuose concurrant, & tam clerici quam po-
 puli gaudentes, in cantica laudem surgant: tunc enim
 omnium corda & vota, ora & labia, hymnos persolvant
 laetitia salutaris: tunc plures fides, spes & pudor, ex-
 ultet charitas, devoto plaudat, jubilet chorus, pariter
 jocundetur: tunc singuli saltem animo pronaque volun-
 tate conveniant, suas studia fraudabiliter exequendo, tanti
 festi sollempnia celebrantes: & utinam ad Christi servi-
 tium se esse fideles ardore inflamment, ut per hæc & alia
 proficientibus ipsis meritorum cumulis pud eum, qui
 sese dedit pro eis in precium, tribuisset se ipsis pabu-
 lum, tandem post hujus vite decursum eis se in prami-
 um largiatur. Ideoque universitatem vestram monemus
 & hortamur in Domino, & per Apostolica scripta
 in virtute sanctæ obedientiæ districte præcipiendo man-
 damus, in remissionem peccaminum injungentes, quatenus
 tam excellentium, & tam gloriosorum festum prædictum
 quinta feria singulis annis devotè ac sollempniter cele-
 bretis, & faciatis studiosè per universas ecclesias civi-
 tatum vestrarum & dioecesium celebrari: subditos ve-
 stros in dominica, dictam quintam feriam proximè
 præcedente, salutaribus monitis sollicitè per vos & per
 alios exhortantes, ut per veram & puram confessio-
 nem, elemosinarum largitionem, attentas & sedu-
 las orationes, & alia devotionis & pietatis opera taliter
 se studeant preparare, quod hujus preciosissimi sa-
 cramenti mercedem sibi participes illa die, passimque
 ipsum suscipere reverenter, ac eius virtute abignem-
 tum consequi gratiarum. Nos enim Christi fideles ad
 colendum tantum festum & celebrandum donis vo-
 lentes spiritualibus animare, omnibus verè penitentibus
 tibus & confessis, qui matutinali officio festi eisdem
 in ecclesia, in qua idem celebrabitur, interfuerint, cen-
 tum: Qui vero missæ, totidem: Qui autem in primis
 ipsius festi vespertis interfuerint, similiter centum: Qui
 vero in secundis, totidem: Illis vero, qui prima, tertia,
 & sexta, non ac completorii officii interfuerint, pro
 qualibet horarum ipsarum, quadraginta: Illis autem,
 qui per octavas & illius festi matutinalibus, vespertinis,
 missæ, ac prædictarum horarum officiis interfuerint,
 de omnipotentis Dei misericordia, ac beatorum
 Apostolorum eius Petri & Pauli auctori-
 tate consili, de injunctis sibi
 poenitentis relaxa-
 mas.

a Philipp. b ad Colossan. Kkkk

DE IMMUNITATE ECCLESIA-
RUM.

TITULUS XVII.

CAP. I.

Revocat & pro infectis vult haberi decretalem, clericum, vel in
lib. s. cum sui declarationibus. In. Andr.

Clemens V. In Concilio Vienensi.

Quoniam ex constitutione Bonifacii Papae o-
ctavi praedecessoris nostri, quae incipit, Cle-
ricis laicos, & ex declaratione, seu declaratio-
nibus ex illa postmodum subsecutis, nonnulla scan-
dala, magna pericula, & incommoda gravia sunt secuta,
& ampliora sequi (nisi celeri remedia succurrantur)
presumitur a verisimilitudine in futurum: Nos de consi-

a. si Presumatur.

lio fratrum nostrorum constitutionem, & declaratio-
nem, seu declarationem praedictam, & a quocumque
eis secutum est, vel ob eas, penitus revocamus, et
haberi volumus pro infectis: Volentes & firmiter
statuentes, illud (contra quocumque laicos, clericos, vel
exteros, quatenus ab ecclesiis et defensionibus personarum
suius seu ecclesiarum aut exactionibus quocumque, & contra-
dantes ad id faciendum consilium, aut aliter in-
tervenientes, necnon & circa praefatas subventiones laicorum
ecclesiarum praefatis, aliusque vitiis ecclesiasticis jura-
biliter observari, quod super his a praedecessore nostro
in Lateranen. & generali Concilio, quae super his deo-
statione divini iudicii praecipitur observari, nullatenus
subiitit est praesumam. V. l.

a. In verisimilitudine manserunt sine decem & septem
annis in penitus, &c.

FINIS

CLEMENTINARVM
LIBER QUARTUS.
DE CONSANGUINITATE, ET AFFI-
NITATE

TITULUS UNICUS.
CAP. VNIC.

**Sciēter contrahens matrimonium in gradu consanguinitatis vel affinitatis prohibitis
vel cum moniali, excommunicatus est ipso jure: & publicari debet & vitari. Idem in propositis
& professis, vel constituto in sacris. Ioann. Andr.**

Clemens V. In Concilio Vienensi.

Os a, qui (divino timore postposito
in suarum periculum animarum)
sciēter in gradibus consanguinitatis
& affinitatis constitutione cano-
nica interdictis, aut cum monialibus
contrahere matrimonialiter non ve-
rentur: Necnon religiosos & monia-

les ac clericos in sacris ordinibus constitutos mat-
rimonia contrahentes, refractante merito punire debent, immo
eorum temeritatis auidacia cupientes: ipsorum immo-
nitionis sententiam apto facto decernimus subre-
prensione ecclesiarum praefatarum, ut illis, quocumque
fuerit taliter contrahente, excommunicatio ipso
tamdiu nuncietur, seu a suis subditis & praesentibus
donec suam humiliter recognoverint, eorumque
tar ab invicem, & ab illorumque obsequiis sepe-
reantur. Per praedicta quocumque iuribus, que in praesentibus
tibus alias penitus in penitus, in nullo vobis
mus derogari.

a. Vid. Concil. Tridentinum, sessio. 24. de reform. matrimonial.
cap. 1. & de irregularitate, locum Antonium tractat. de excommu-
nicatione, cap. 22. adde Clementinarum lib. 4. decretal. part. 2. cap. 1.
& 2. 227. 2.

FINIS

CLE